

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Lucie Hrachovcová

III. ročník – prezenční studium

Obor: Pedagogika – veřejná správa

ALTERNATIVNÍ TRESTY - DOMÁCÍ VĚZENÍ

Bakalářská práce

Vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková Ph.D.

OLOMOUC 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 4. 4. 2011

Podpis.....

Poděkování

Děkuji JUDr. Zdeně Novákové Ph.D., za její podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytla při jejím zpracování.

OBSAH

ÚVOD	6
1 ALTERNATIVNÍ TRESTY.....	7
1.1 Druhy alternativních trestů.....	7
1.2 Důvody ukládání alternativních trestů	9
1.3 Princip restorativní justice.....	10
1.4 OSN, Rada Evropy a EU v problematice alternativních trestů.....	11
1.4.1 OSN.....	11
1.4.2 Rada Evropy.....	13
1.4.3 Evropská unie.....	13
2 TREST DOMÁCÍ VĚZENÍ	15
2.1 Historické souvislosti	15
2.2 Důvody zavedení trestu domácího vězení.....	16
2.3 Právní vymezení trestu domácího vězení v České republice	17
2.4 Výkon trestu domácího vězení.....	22
2.4.1 Změny trestu domácího vězení	22
2.4.1.1 Změna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody	22
2.4.1.2 Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení	23
2.4.1.3 Upuštění od výkonu trestu domácího vězení	23
2.5 Kontrola trestu domácího vězení	24
2.5.1 Probační a mediační služba.....	24
2.5.2 Elektronický kontrolní systém	27
2.6 Trest domácí vězení v České republice.....	28
2.7 Trest domácí vězení v zahraničí.....	29
2.7.1 USA.....	30
2.7.2 Anglie a Wales	30
2.7.3 Francie.....	31
2.7.4 Švédsko	31
2.7.5 Nizozemí	31
2.7.6 Slovensko	31
2.7.7 Polsko.....	32
3 PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
3.1 Cíl výzkumu	33

3.2	Metodologie a organizace výzkumu	33
3.2.1	Popis metody sběru dat	33
3.2.2	Výzkumný vzorek	33
3.2.3	Stanovení hypotéz	34
3.2.4	Základní popis souboru	34
3.3	Výsledky dotazníkového šetření	36
ZÁVĚR.....		44
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....		45
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....		48
SEZNAM PŘÍLOH.....		49

ÚVOD

Rekodifikací trestního zákoníku byl v České republice od roku 2010 nově zaveden alternativní trest domácí vězení, který by měl snížit finanční náklady v oblasti vězeňství a dát možnost absolvovat trest formou domácího vězení bez ztráty nebo narušení sociálních či pracovních vazeb. Alternativní trest domácí vězení je ve výčtu trestů na druhém místě, z čehož je možné usoudit, že byl zaveden především jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v případech méně závažné trestné činnosti. Nový institut trestu domácího vězení s sebou přináší i změnu procesně-právní, tedy novelizaci trestního řádu.

Bakalářská práce s názvem „Alternativní tresty - domácí vězení“ se zabývá problematikou alternativních trestů s bližším zaměřením na nově zavedený alternativní trest domácí vězení. Těžištěm zájmu je na základě stanovených hypotéz zjistit právní povědomí široké veřejnosti o alternativních trestech, zda laická a odborná veřejnost souhlasí s trestem domácího vězení a jaké je povědomí o trestu domácího vězení u laické veřejnosti.

Práce se člení na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se skládá ze dvou hlavních kapitol, které charakterizují oblasti alternativních trestů a domácího vězení. V první kapitole jsou vymezeny druhy alternativních trestů, důvody pro jejich ukládání, vysvětlen princip restorativní justice, ze kterého nově zavedené alternativní tresty v současnosti vychází. Následuje nastínění činnosti mezinárodních organizací v oblasti alternativních trestů se zaměřením na Organizaci spojených národů, Radu Evropy a Evropskou unii. Klíčová kapitola se zaměřuje na domácí vězení. Není to trest zcela nový, proto v této práci najdeme stručný nástin historických souvislostí spojené s jeho vznikem. Taktéž objasněny důvody vzniku domácího vězení, právní vymezení společně s výkonem, kontrolou, případným porušením trestu domácího vězení a předpokládaným zavedením elektronického kontrolního systému. Poslední podkapitola je věnována trestu domácího vězení v České republice a v zahraničí se zaměřením na vybrané země. Praktická část zahrnuje výzkum, který byl proveden na základě dotazníkového šetření. V závěru jsou interpretovány výsledky dat výzkumu z praktické části a ověření platnosti hypotéz.

Téma bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu, že je to v České republice institut zcela nový a zajímal mě její další vývoj z hlediska vhodnosti i efektivnosti.

1 ALTERNATIVNÍ TRESTY

V první kapitole s názvem Alternativní tresty jsou vymezeny především druhy alternativních trestů, důvody pro jejich ukládání, vysvětlen princip tzv. restorativní justice, ze kterého nově zavedené alternativní tresty v současnosti vychází. Najdeme zde nastínění činnosti mezinárodních organizací v oblasti alternativních trestů se zaměřením na Organizaci spojených národů, Radu Evropy a Evropskou unii.

Pojem alternativní tresty není v právní úpravě definován, avšak v obecné rovině je lze charakterizovat jako tresty nespojené s bezprostředním odnětím svobody.

Druhá polovina 20. století je období ekonomických, sociálních, politických změn a zároveň ho lze označit za počátek výrazného rozvoje trestní politiky. Je to etapa hledající nové formy spravedlnosti, které by nahradily tradiční sankční politiku. Začínají se vytvářet podmínky pro využití alternativ k potrestání. Hlavním cílem a smyslem je snaha o individualizaci trestního postihu, motivace pachatelů trestných činů žít v souladu se zákonem, snížit přeplněnost věznic, finanční náklady spojené s uvězněním a aktivně zapojit do řešení trestních věcí nejen pachatele, ale i osoby poškozené trestnou činností.¹ Tyto důvody vedly k celosvětovému rozšíření alternativ nejen týkajících se sankcí, ale i trestního řízení. Vývoj modernizace v jednotlivých zemích je ovlivněn tradicemi, kulturou i náboženstvím v jednotlivých zemích, proto rozvoj a aplikace postupuje v každé zemi různou rychlostí.

1.1 Druhy alternativních trestů

Ve výčtu trestů podle nového trestního zákoníku můžeme vidět převahu druhů trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody a s izolací pachatele od společnosti, jedná se o alternativní tresty. Předpokládá se, že je více pachatelů, kteří jsou méně narušení, a nepodmíněný trest odnětí svobody by mohl mít nepříznivý vliv na jejich budoucí život. Nový trestní zákoník tedy obsahuje jedenáct druhů alternativních trestů, ale je nutné připomenout, že trest odnětí svobody v sobě zahrnuje také podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem.

¹ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-350-7.

Podle § 52 odst. 1 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. rozlišujeme tyto druhy trestů:

- odnětí svobody,
- domácí vězení,
- obecně prospěšné práce,
- propadnutí majetku,
- peněžitý trest,
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- zákaz činnosti,
- zákaz pobytu,
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- ztráta čestných titulů nebo vyznamenání,
- ztráta vojenské hodnosti,
- vyhoštění.

Alternativní tresty můžeme dělit z několika hledisek, jedním z nich je rozdělení do dvou skupin, kde společným rysem zůstává neúplné zbavení svobody a jen částečné zbavení nebo omezení jejich práv. První skupina zahrnuje sankce, které omezují svobodu pachatele, například elektronické monitorování nebo kontrolovaná svoboda uplatňována především ve Francii a Anglii. Druhá skupina alternativních sankcí vychází z koncepce restorativní justice, jejímž cílem je nejen omezení práv a svobod, ale také určitá odpovědnost pachatele vůči oběti, sobě samému a společnosti. Jde převážně o náhradu škody, narovnání nebo kompenzace oběti trestného činu.² Smyslem těchto sankcí je zejména odškodnění oběti, konfrontace pachatele s reakcí okolí na jeho kriminální jednání a posílení hlavně pachatelovy odpovědnosti.

Další možná klasifikace alternativních trestů může být v užším a širším pojetí. Mezi alternativní tresty v užším pojetí můžeme řadit zejména tresty vykonávané přímo ve společnosti, které jsou spojené s činností probační a mediační služby. Jedná se o obecně prospěšné práce, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,

² OSMANČÍK, O., VŮJTĚCH, J., KARABEC, Z. et al.. *K problematice alternativních trestů a opatření*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-26-6.

podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem, domácí vězení nebo ztrátu čestných titulů a vyznamenání.³

Tresty můžeme dělit i podle toho, zda postihují majetek, čest nebo svobodu pachatele. Z výše uvedených klasifikací vidíme různorodost při členění alternativních trestů.

1.2 Důvody ukládání alternativních trestů

Hlavní příčinou pro ukládání alternativ k trestu odnětí svobody je skutečnost, že tyto alternativy nemají nevýhody nepodmíněného trestu odnětí svobody, mezi které patří zejména nepříznivý vliv vězeňského prostředí na osobnost odsouzeného, přerušení sociálních vazeb, pracovních aktivit a vztahů nebo ztížené uplatnění v životě po propuštění. Důsledkem uvěznění je také potlačení individuality odsouzených, což u nich vede ke ztrátě pocitu zodpovědnosti s převzetím vězeňských norem. Získání nežádoucích návyků a kontaktů na kriminální skupiny může vést zejména u mladších odsouzených k opakované trestné činnosti.⁴

Současným, zřejmě největším problémem je soudobá přeplněnost věznic. Podstatným důvodem tohoto stavu jsou krátkodobé tresty odnětí svobody, díky kterým dochází k přetížení vězeňského systému. Přesná délka krátkodobých trestů odnětí svobody nebyla prozatím přesně definována, nejčastěji se hovoří o rozmezí od šesti měsíců do jednoho roku. Mezi největší úskalí krátkodobých trestů odnětí svobody patří nedostatek času k převýchově pachatele, ale na druhou stranu je to dost dlouhá doba k tomu, aby na odsouzeného působily nepříznivé vlivy vězeňského prostředí, mezi které můžeme řadit šikanu nebo drogy. Krátkodobost trestu naznačuje, že se nejedná o nebezpečné pachatele, kde by izolace byla nezbytná. Výkon krátkodobých trestů zaplňuje většinu kapacity vězeňských zařízení, s čímž souvisí vysoké ekonomické náklady. Vysoký podíl uvězněných představují také osoby ve vazbě.⁵

³ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN: 80-7179-813-4.

⁴ MAREŠOVÁ, A. *Důsledky dlouhodobého uvěznění*. Trestní právo č. 4/2004.

⁵ MAREŠOVÁ, A.; VÁLKOVÁ, J. *K problematice alternativních trestů*. 1.vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1994.

Důležitým aspektem je současná ekonomická krize a s ní související finanční situace. Náklady na výkon alternativních trestů jsou podstatně nižší, i když je nutno podotknout, že administrativní činnosti spojené s organizací a kontrolou vyžadují finanční prostředky, které plynou z daní občanů.⁶ Jsou ovšem mnohem menší než finanční prostředky vynaložené na nepodmíněné tresty odnětí svobody. Samotné zavádění alternativních trestů vyžaduje určité náklady, proto nemůžeme očekávat, že se finanční efektivita projeví bezprostředně po jejich zavedení. Rychlejší cesta k omezení výdajů na vězeňství však neexistuje.

Pozitivum alternativních trestů lze hledat také v tom, že zohledňují osobnost jedince. Individualizace trestu spočívá ve zvolení co nejvhodnějšího trestu pro daný případ, avšak je nezbytná důkladnější znalost osobnosti a poměrů jedince, což představuje další úkol pro pracovníky probační a mediační služby.⁷ Z tohoto vyplývá potřeba spolupráce ze strany pachatele.

Uložení trestů nespojených s bezprostředním odnětím svobody je chápáno jako určitý projev důvěry vůči pachateli. Snahou je také větší zapojení veřejnosti do procesu převýchovy a resocializace pachatelů.

1.3 Princip restorativní justice

Restorativní neboli obnovující trestní spravedlnost znázorňuje protiklad k tradiční odplatné trestní spravedlnosti, která pojímá jako oběť trestného činu nikoliv jednotlivce, ale stát. U retributivní (odplatné) spravedlnosti jsou všechny prostředky soustředěny na ochranu společnosti a konkrétní oběti je přisuzováno pasivní postavení, což se projevuje zejména nedostatkem informací o průběhu řízení, často se nedomohou ani odškodnění. Následkem toho je, že obvinění si neuvědomí důsledky svého jednání většinou díky trestu, který není vhodně uložen a obětem trestných činů není poskytnuta taková pomoc, jakou by potřebovaly. Naproti tomu nové pojetí obnovující justice přistupuje k trestným činům zcela odlišně. Je zde kladen důraz na vztah mezi pachatelem, obětí trestného činu a odstranění sociálního konfliktu mezi nimi, včetně nápravy pachatelem způsobených materiálních

⁶ ROZUM, J., KOTULAN, P., HÁKOVÁ, L. et al. *Vybrané problémy sankční politiky*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. ISBN 80-7338-042-0.

⁷ MAREŠOVÁ, A.; VÁLKOVÁ, J. *K problematice alternativních trestů*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1994.

i nemateriálních škod. V trestním řízení se zohledňují především individuální zájmy a potřeby obětí a jejich sociálního okolí a pachatel se zde stává aktivním účastníkem. Nejdůležitějším cílem je snaha o to, aby si pachatel odpovědnost za svůj čin uvědomil a došlo k následnému urovnání vztahů mezi subjekty, a o to se v praxi snaží mediace. Mediace je neprocesní způsob řešení trestních věcí, která především zprostředkovává komunikaci mezi subjekty dotčenými trestným činem, jenž je buď nepřímo zprostředkována, nebo se jí pachatel a oběť účastní osobně. Pokud by mediace nevhodně zasahovala do trestního řízení, měla by být ukončena.⁸ Hlavním úsilím obnovující spravedlnosti je zapojení pachatelů, obětí i sociálního okolí do řešení problému, který díky spáchání trestného činu vznikl, jelikož trestný čin je sám o sobě projevem určitého konfliktu nebo konfliktní stav vyvolává.⁹

Restorativní justice má bezesporu svůj význam při ukládání alternativních trestů, jelikož mnoho alternativ k potrestání z tohoto konceptu vychází.

1.4 OSN, Rada Evropy a EU v problematice alternativních trestů

Vývoj, zavádění a rozšiřování alternativních trestů se staly předmětem zájmů především mezinárodních organizací. Mezi ty nejvýznamnější můžeme řadit Organizaci spojených národů, Radu Evropy a Evropskou unii.

1.4.1 OSN

Problematikou alternativních trestů se již několikrát zabývaly orgány a výzkumné instituce OSN. Úkolem Organizace spojených národů v problematice alternativních trestů je vymezování okolností, za kterých je uvěznění oprávněné, jelikož uvěznění představuje omezení základních lidských práv. Od poloviny padesátých let vytváří normy, standardy a doporučení, které státy využívají k zajištění právního rámce potřebných reforem a k vytváření potřebných strategií, které napomáhají rozvoji systému trestní justice. Tyto aktivity Organizace spojených národů iniciovaly rozvoj alternativních trestů v řadě členských států.

⁸ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-350-7.

⁹ VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A. *Restorativní justice - trestní politika pro 21. století*. Trestní právo č. 1/2000.

V roce 1986 byla přijata Standardní minimální pravidla OSN pro opatření nespojená s odnětím svobody, takzvaná Tokijská pravidla, která obsahují soubor doporučení zdůrazňujících, že uvěznění by mělo být chápáno jako krajní možnost potrestání. Obsahují doporučení na podporu opatření nespojených s uvězněním s ohledem na práva pachatelů, obětí a zájmy společnosti. Ovšem nevymezují obsah ani strukturu nezbytnou pro jejich zavedení. „Tokijská pravidla obsahují seznam alternativ k uvěznění:

- a) Ústní sankce;
- b) Podmíněné upuštění od potrestání;
- c) Sankce postihující společenské postavení;
- d) Ekonomické sankce;
- e) Propadnutí věci či příkaz k zabavení věci;
- f) Náhrada škody oběti či příkaz k odškodnění;
- g) Podmíněný či odložený trest;
- h) Probace a soudní dohled;
- i) Trest obecně prospěšných prací;
- j) Příkaz k docházení do prezenčního centra;
- k) Domácí vězení;
- l) Jiný druh neinstitucionálního opatření;
- m) Kombinace výše uvedených opatření.“¹⁰

Organizace spojených národů vydala dokumenty týkající se alternativ k uvěznění. Patří mezi ně Základní principy používání programů restorativní justice v trestních věcech i Deklarace principů spravedlnosti pro oběti trestných činů a zneužití moci. Kromě toho byly vydány pravidla týkající se specializovaných oblastí, pro uživatele drog, mladistvé, ženy a duševně nemocné.¹¹

¹⁰ Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění [online]. [Cit. 2011-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/368.pdf>. s 27.

¹¹ Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění [online]. [Cit. 2011-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/368.pdf>.

1.4.2 Rada Evropy

Rada Evropy je mezivládní organizace, jejíž hlavním cílem je ochraňovat lidská práva a svobody. Rada Evropy věnuje alternativním trestům značnou pozornost. V roce 1974 byla přijata Rezoluce č. (76)10 Některé alternativní tresty k vězení. Roku 1992 výbor Rady Evropy přijal Doporučení č. R(92)16 k Evropským pravidlům v oblasti komunitárních sankcí a opatření. Výhodou doporučení je skutečnost, že obsahuje výčet pravidel, jejichž zachování se členských státům doporučuje. Mezi nejvýznamnější patří:

- ukládání sankcí a opatření pouze na základě zákona,
- právo odsouzeného podat stížnost proti rozhodnutí o uložené sankci nebo opatření za účelem změny či zrušení sankce nebo opatření,
- součinnost a souhlas s ukládanými sankcemi a opatřeními,
- potřeba informovat odsouzeného o tom, co se od něj očekává a sdělit mu následky v případě nedodržení uložených povinností.¹²

1.4.3 Evropská unie

V rámci Evropské unie lze o trestním právu hovořit v souvislosti se třetím pilířem, jehož předmětem jsou záležitosti týkající se policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.¹³

Evropské instituce nemají pravomoc vydávat v rámci třetího pilíře právní akty, které by měly bezprostřední účinek v členských státech, jelikož třetí pilíř není součástí komunitárního, ale unijního práva. Právní prostředky pro regulaci třetího pilíře, zejména pro spolupráci v trestních věcech, se uskutečňují prostřednictvím společných postojů, rámcových rozhodnutí ke sblížení zákonů, opatření, rozhodnutí a mezinárodních úmluv.¹⁴

Oblast alternativních trestů prozatím stojí mimo pozornost Evropské unie, patrně i z důvodů zpochybňování právního základu pro činnost v rámci trestního práva.

¹² KALVODOVÁ, V. *Postavení trestu odnětí svobody v systému trestněprávních sankcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.

¹³ TICHÝ, L. *Evropské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-449-X.

¹⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná a zvláštní část*. 3. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-696-9.

Ochranou lidských práv v oblasti trestů se zabývají mezinárodní orgány a organizace, mezi které patří Výbor pro lidská práva v Ženevě, Komise pro lidská práva OSN, Úřad pro lidská práva v Ženevě, Mezinárodní federace pro lidská práva v Paříži, Úřad Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Mezinárodní společnost pro lidská práva se sídlem ve Frankfurtu, Amnesty International sídlící v Londýně s pobočkou v Praze nebo Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva včetně pobočky v Praze.

2 TREST DOMÁCÍ VĚZENÍ

Zásadní kapitola této práce je zaměřena na nový alternativní trest domácí vězení, který je možno v České republice uložit od 1. 1. 2010 na základě zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Jsou zde nastíněny historické souvislosti, vyjmenovány důvody pro uložení tohoto trestu, právní vymezení společně s podmínkami pro uložení domácího vězení a následné řešení v případě maření trestu. Část je zaměřena na kontrolu domácího vězení a to jak na činnost probačních úředníků, tak na plánované zavedení elektronického kontrolního systému. Poslední podkapitola uvádí zkušenosti s trestem domácího vězení v České republice, USA, Velké Británii, Francii, Švédsku, Nizozemí, Slovensku a Polsku.

2.1 Historické souvislosti

Trest domácího vězení se na první pohled může zdát jako institut zcela nový, avšak je známý již řadu let. V Československu byly prvky domácího vězení použity v případě kardinála Josefa Berana, který jako člověk pevně zastával křesťanské hodnoty a vzdoroval dvěma totalitním režimům. Za nacistické okupace se stal vězněm v koncentračním táboře Dachau a v komunistickém režimu prošel „domácím vězením“ čtrnáctiletou internací pod dohledem státní bezpečnosti. Nakonec byl vyhoštěn z vlasti bez možnosti návratu.¹⁵ V zahraničí tento trest absolvoval Napoleon Bonaparte na malém ostrově Svaté Heleny nebo Galileo Galilei.

Trest domácího vězení byl používán u nás jako alternativa vězení prvního stupně již v zákoně č. 117 z roku 1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který byl účinný až do roku 1950. Bylo jej možno uložit na základě § 246, který stanovuje podmínky pro uložení tohoto trestu. § 262 uvádí: „Kromě toho může se místo vězení prvního stupně uložit vězení domácí, když trestanec jest člověkem bezúhonné pověsti a když by vzdálen jsa od svého příbytku, nemohl si hleděti svého úřadu, svého obchodu, nebo svého výdělků.“ Důležitým předpokladem byl tedy slib pachatele, že se nevzdálí pod žádnou záminkou z domu a pokud nepostačoval, byly před jeho obydlí postaveny strážce. Podmínkou pro uložení byla bezúhonná pověst

¹⁵ VODIČKOVÁ, S. *Uzavírám vás do svého srdce*. 1. vyd. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2009. ISBN 978-80-87211-16-8.

pachatele a skutečnost, že by jedinci trest nebránil ve výkonu jeho zaměstnání. Pokud odsouzený porušil zákaz vzdalovat se od svého příbytku, byl zbytek trestu vykonán ve veřejné věznici.

Dnešní pojetí trestu domácí vězení v české právní úpravě je naprosto odlišné od historických zkušeností. Nejde již o izolaci politických odpůrců nebo o pouhou odplatu za spáchaný trestný čin, ale o snahu vyvážení prevence, represe a o potlačování kriminality. Odsouzení mají možnost žít spořádaným životem, plnit si své pracovní, rodinné a jiné povinnosti a přitom neztratit své sociální zázemí a vazby.¹⁶

2.2 Důvody zavedení trestu domácího vězení

Rekodifikací trestního práva hmotného došlo k zavedení nového alternativního trestu domácí vězení, který vychází z konceptu tzv. restorativní justice. Nejdůležitějšími důvody kodifikace trestního práva hmotného je dosažení srovnatelné úrovně s moderním trestním právem evropského standardu, upuštění od ukládání trestu odnětí svobody jako “ultima ratio” a zaměření se na individuální ukládání alternativních sankcí se snahou motivovat pachatele. Mezi další cíle se řadí ochrana základních práv a svobod garantována ústavním pořádkem České republiky nebo realizace trestní politiky na principu humanismu napomáhající k sociální reintegraci pachatelů a zajišťující přiměřenou satisfakci obětem trestných činů.¹⁷

Důvodem zavedení tohoto trestu je zejména minimalizovat přeplněnost věznic. Podle statistických údajů Vězeňské služby České republiky je možná ubytovací kapacita osob ve výkonu trestu 17 679 a současná naplněnost, aktuální k 25. 2. 2011, činí 20 026, což představuje 113,28% naplněnost.¹⁸ Z toho lze odvodit, že celých 2 347 lidí je zde navíc, což není úplně malé číslo.

Každé vězeňské zařízení má určité rezervy, ovšem na úkor něčeho. V důsledku přeplněnosti věznic pak dochází k tomu, že prostory, které jsou určeny k jinému

¹⁶ ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D., (eds.). *Probace a mediacce*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

¹⁷ *Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku* [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>.

¹⁸ *Rychlá fakta Vězeňské služby ČR* [online]. [Cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/rychlá-fakta/>.

účelu, většinou ke společenským aktivitám, jsou nyní použity na ubytování odsouzených. Dalším řešením přeplněnosti je přidávání postelí na jednotlivé ložnice a oddíly. Právě to vede k podávání oprávněných stížností vězňů, jelikož nemají pro sebe požadovanou metráž, která činí čtyři a sedm metrů čtverečních, což je v rozporu s vězeňskými pravidly a předpisy.¹⁹ Stísněný prostor může mít za následek celou řadu psychologických problémů, podporuje násilí a také stěžuje reintegraci pachatelů do společnosti. Řešením by byla výstavba dalších věznic, avšak to by neúměrně zatěžovalo daňové poplatníky, proto byl zaveden trest domácího vězení, který má společně s dalšími alternativami pomoci k tomu, aby byl tento problém zmírněn. Výsledky však nemůžeme očekávat po prvním roce fungování.

Do budoucna se předpokládá snížení nákladů na trestní politiku v oblasti vězeňství, jelikož výkon tohoto trestu není natolik finančně nákladný jako výkon trestu odnětí svobody. Avšak jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, každé zavedení nového trestu vyžaduje určité vstupní náklady, proto nelze očekávat projev finanční efektivity bezprostředně po jejich zavedení.

Tento trest je do systému sankcí začleněn také z důvodu zachování rodinných a sociálních vazeb. Projevuje se to v tom, že odsouzený nemusí opustit rodinu, může dále chodit do zaměstnání, a tím nepřijde o příjmy a může odškodnit oběti.

2.3 Právní vymezení trestu domácího vězení v České republice

Zákonný rámec a zároveň podmínky pro uložení trestu domácího vězení vymezuje § 60 i § 61 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. Další podmínky, které nejsou v tomto zákoně uvedeny, jsou upraveny vyhláškami Ministerstva spravedlnosti. Můžeme zde řadit například vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 456/2009 Sb., o výkonu kontroly trestu domácího vězení. Stanovení denní sazby připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady je upraven ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti pod číslem 458/2009 Sb. Povinnost hradit náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení vyplývá i z § 152 a § 155 trestního řádu. Na základě § 314e trestního řádu má samosoudce pravomoc vydat trestní příkaz k uložení domácího vězení nejdéle na jeden rok, jestliže byl skutkový stav spolehlivě zjištěn. Výkon trestu upravují paragrafy 334a až 334g trestního řádu.

¹⁹ KULA, L. *Minirozhovor*. České vězeňství č. 3/2009.

Česká trestně právní legislativa v paragrafu 60 odstavce 1 trestního zákoníku číslo 40/2009 Sb., vymezuje podmínky a předpoklady pro uložení nového alternativního trestu domácího vězení: „Soud může uložit trest domácího vězení až na dvě léta, odsuzuje-li pachatele přečinu, jestliže:

- a) vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu, a
- b) pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese.“

Z uvedeného vyplývá možná maximální doba trvání tohoto trestu. Vzhledem k tomu, že není stanovena dolní hranice trvání, je tento trest možné uložit i na dobu jednoho týdne. Vzniká zde otázka, jak moc by byl trest v této délce účinný. Stanovené podmínky musí být splněny kumulativně a jsou zároveň předpokladem toho, aby soud mohl pachateli trest uložit. Trest je možné uložit pouze pachatelům přečinů. Pojem přečin definuje § 14 odst. 2 trestního zákoníku jako trestné činy způsobené z nedbalosti a trestné činy úmyslné s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Dalším předpokladem je, že trest bude vzhledem k závažnosti přečinu a poměrům pachatele dostačující. § 39 odst. 2 trestního zákoníku vymezuje povahu a závažnost trestného činu jako chráněný zájem, který byl činem dotčen, jeho způsob, následky a konkrétní okolnosti za kterých byl čin spáchán, osoba pachatele, míra zavinění a jeho pohnutka, cíl nebo záměr. Co se týče poměrů a osoby pachatele, tak se jedná zejména o jeho aktuální sociální, rodinnou, zdravotní nebo pracovní situaci. Soud musí zvážit, jestliže je uložení trestu domácího vězení dostačující nebo je-li potřebné uložit vedle tohoto trestu ještě další trest. Dle § 53 odst. 1 nelze trest domácího vězení uložit vedle trestu odnětí svobody a obecně prospěšných prací. Přichází v úvahu uložení spíše peněžitého trestu anebo některého z trestů zákazu činnosti či zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce či zákaz pobytu. Z povahy věci je vyloučeno uložení domácího vězení vedle trestu vyhoštění.²⁰

Zákonnou podmínkou pro uložení trestu domácího vězení je písemný slib odsouzeného, bez kterého by tento trest nemohl být uložen. Slib obsahuje souhlas pachatele s uložení domácího vězení s tím, že se bude ve stanovené době zdržovat

²⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne náležitou součinnost. Souhlas je významný z důvodu případného negativního postoje pachatele k tomuto trestu. V tomto případě by uložená sankce postrádala svůj význam. Slib má mít na odsouzeného výchovný vliv, především tím, že pachatel na sebe přebírá závazek dodržet podmínky, se kterými souhlasil. Pachatel má právo se vyjádřit k rozhodujícím skutečnostem týkajících se výkonu a podmínek, za kterých bude uložen, což má za následek individualizaci trestu, jelikož díky získaným informacím může soud náležitě posoudit, zda je sankce vhodná pro daný případ.²¹

Druhý odstavec § 60 trestního zákoníku definuje okolnosti, za kterých lze samostatně uložit alternativní trest domácí vězení: „Jako samostatný trest může být trest domácího vězení uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.“

Soud může uložit domácí vězení, pokud po zvážení všech okolností, opět s ohledem na povahu a závažnost trestného činu, dojde k závěru, že uložení dalšího trestu není potřebné. Podmínky pro uložení této sankce jsou koncipovány tak, aby se tento trest uplatnil u pachatelů méně závažných trestných činů.²²

Odstavec třetí paragrafu 60 trestního zákoníku stanovuje podmínky a dobu ukládání trestu: „Nestanoví-li soud jinak, trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění; zdravotnické zařízení je povinno na vyžádání orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost sdělit. Soud může odsouzenému povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.“

Z uvedeného ustanovení vyplývá možnost soudu stanovit podmínky jinak, než je výše uvedeno, což je projevem soudní individualizace trestu.²³ Základem soudní individualizace je stanovení druhu a výměry trestu tak, aby odpovídala co nejvíce

²¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

²² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

²³ NAVRÁTILOVÁ, J. *Trest domácího vězení*. Bulletin advokacie č. 10/2009.

zvláštnostem daného případu. Východiskem je § 39 trestního zákoníku obsahující základní kritéria, které je nutné interpretovat ve vzájemných souvislostech. Kromě povahy a závažnosti trestného činu se také přihlíží k majetkovým, osobním i rodinným, pracovním a jiným poměrům pachatele, na dosavadní způsob jeho života, ale také na snahu jakou obviněný vyvíjí při náhradě škody.²⁴

Vymezení rozsahu a časového rozmezí, kdy je pachatel povinen se zdržovat na uvedené adrese v příslušném obydlí, soud upravuje především podle pracovních povinností odsouzeného. Proto se bude lišit délka pobytu doma u osob, které mají jedno zaměstnání a u osob, které vykonávají vedle hlavního pracovního poměru i vedlejší pracovní poměr. Jinou podobu bude mít trest u nezaměstnaných osob, které si pouze hledají zaměstnání nebo navštěvují kvalifikační kurzy. Důležitou roli sehrává rodinná situace pachatele, péče o nezletilé děti, vyzvedávání dětí ze školských zařízení, kroužků, sportovních a volnočasových zařízení. Zákon umožňuje pachatelům navštěvovat náboženské obřady, ve výjimečných případech je jim umožněno navštěvovat i volnočasové aktivity, které by mohly přispět k resocializaci a nápravě pachatelů. Soud by měl ve svém rozhodování přihlížet k charakteru trestných činů, aby tím zamezil případnému pokračování v trestné činnosti, bude brát ohled na dobu nebo prostředí, ve kterém byl trestný čin spáchán. Délka trvání trestu domácího vězení by se měla odvíjet od intenzity doby, ve které se odsouzený bude zdržovat na dané adrese. Pokud bude mít odsouzený více omezení ve výkonu trestu, měl by být rozsah domácího vězení delší než u pachatelů, kteří budou trest vykonávat v zákonem stanovených hodinách. Soud je povinen v rozsudku odůvodnit své rozhodnutí, především aby nedocházelo k libovůli.²⁵

Podle čtvrtého odstavce § 60 trestního zákoníku: „Soud může uložit pachateli na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.“

Soud může pachateli na dobu výkonu trestu uložit přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život, k ochraně společnosti před dalším pácháním trestných činů nebo mají plnit preventivní funkci před

²⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

²⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

recidivou. Například spáchá-li odsouzený trestný čin pod vlivem návykové látky, bude mu nařízeno, aby docházel na léčení, avšak ne ve smyslu ochranného léčení dle § 99 trestního zákoníku. Pokud pachatel nesplní povinnost stanovenou v rozsudku je v pravomoci soudu rozhodnout o nařízení náhradního trestu odnětí svobody z důvodu zmaření výkonu trestu domácího vězení dle § 61 odst. 2.²⁶ Mezi přiměřená omezení a přiměřené povinnosti dle § 48 odst. 4 patří podrobení se programu sociálního výcviku a převýchovy, podrobení se programům psychologického poradenství, zdržet se hraní na hracích přístrojích a sázek, uhradit výživné nebo jinou dlužnou částku nebo poskytnout poškozenému veřejnou omluvu.

Poslední pátý odstavec paragrafu 60 trestního zákoníku upravuje uložení trestu domácího vězení mladistvým pachatelům: „Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.“

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. uvádí v paragrafu 15 odstavce 2 taxativní výčet výchovných opatření. Řadí se zde dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou. Dohled probačního úředníka spočívá ve sledování a kontrole mladistvého v jeho rodině s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život. Paragraf sedmáct vyjmenovává různé druhy probačních programů, jako je například psychologické poradenství, terapeutické programy, rekvalifikační kurzy nebo programy rozvíjející sociální dovednosti a osobnost mladistvého. Výchovnou povinností chápeme jako povinnost bydlet s rodiči, nahradit podle svých sil škodu, kterou způsobil svým proviněním nebo vykonávat bezplatně společensky prospěšnou činnost. Za výchovná omezení jsou podle paragrafu devatenáct považována zákaz styku s určitými osobami, zákaz zdržování se na určených místech, zákaz navštěvování akcí, které by na mladistvého mohly nevhodně působit nebo povinnost zdržet se hraní hazardních her, sázek a hraní na hazardních přístrojích. Výchovné omezení musí být ukládané tak, aby nenarušilo přípravu na budoucí povolání.

²⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.

Napomenutím s výstrahou se rozumí poučení mladistvého před zákonným zástupcem o protiprávnosti činu, který spáchal a o možných důsledcích v případě dalšího protiprávního jednání. Pro zvolení vhodného opatření je potřeba zjistit informace o rodinných poměrech, o společenském prostředí, ve kterém pobývá a také osobnostní charakteristiku mladistvého.

2.4 Výkon trestu domácího vězení

Výkon trestu domácího vězení upravuje zákon číslo 141/1961 Sb., trestní řád. Jakmile se rozhodnutí soudu o uložení trestu stane vykonatelným, předseda senátu zašle na základě paragrafu 334a odsouzenému nařízení o výkonu trestu, ve kterém je určen počátek a místo výkonu trestu domácího vězení. Počátek je určen tak, aby měl odsouzený přiměřený čas na obstarání si svých záležitostí. Předseda senátu určí i místo výkonu trestu s ohledem na osobní, rodinné a pracovní poměry pachatele.

2.4.1 Změny trestu domácího vězení

V případě nedodržení podmínek je možné změnit trest domácího vězení v nepodmíněný trest odnětí svobody. Za určitých okolností lze upustit, odložit nebo přerušit trest domácího vězení.

2.4.1.1 Změna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody

Paragraf 61 trestního zákoníku upravuje náhradní trest odnětí svobody. V případě zmaření trestu domácího vězení soud určí náhradní trest odnětí svobody, jenž je stanoven jako obligatorní součást výroku rozsudku a to v délce maximálně jednoho roku. Náhradním trestem se rozumí nepodmíněný trest odnětí svobody. Za zmařený trest se považuje nedodržení povinností a podmínek vyplývajících z paragrafu šedesát odstavec třetího až pátého. Při posuzování, zda byl trest zmařen je potřeba posuzovat chování odsouzeného komplexně, nejen nesplnění jednoho přiměřeného omezení nebo přiměřené povinnosti. Aby mohl soud rozhodnout, zda došlo ke zmaření podmínek výkonu trestu, je nezbytné, aby byl o průběhu výkonu informován. Soudu podává zprávy o průběhu výkonu probační úředník, který je zákonem pověřen ke kontrole odsouzených k trestu domácího vězení. O nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody dle § 334g trestního řádu rozhoduje

předseda senátu na návrh probačního úředníka nebo i bez návrhu na veřejném zasedání. Rozhodnutí má formu usnesení, proti kterému je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek. V případě rozhodnutí soudu o vykonání náhradního trestu se vždy rozhoduje o vykonání celého trestu, nikoli jen jeho části a to i za předpokladu, že odsouzený podstatnou část trestu domácího vězení řádně vykoná. Soud zároveň rozhodne o způsobu vykonání náhradního trestu odnětí svobody, kde se jeví vhodné zařazení do věznice s dohledem nebo dozorem.²⁷ Tím, že je domácí vězení z hlediska § 52 odst. 1 trestního zákoníku považováno za nejpřísnější alternativní trest, sankce v případě maření tomuto příliš neodpovídá. Lze to soudit z hlediska méně závažného peněžitého trestu, kde je možno uložit na základě paragrafu 69 odstavce 1 trestního zákoníku náhradní trest odnětí svobody až na čtyři roky.

2.4.1.2 Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení

Podle § 334d trestního řádu může předseda senátu z důležitých důvodů na určitou dobu odložit nebo přerušit výkon trestu domácího vězení. Doba, po kterou je výkon trestu odložen nebo přerušen se nezapočítává do doby výkonu trestu. Pominou-li důvody pro odklad nebo přerušení výkonu trestu, předseda senátu přerušení nebo odklad odvolá. Pokud s rozhodnutím o odkladu nebo přerušení někdo nesouhlasí, je možné podat stížnost, která má odkladný účinek.

2.4.1.3 Upuštění od výkonu trestu domácího vězení

Upustit od výkonu trestu může ministr spravedlnosti nebo soudce na základě paragrafu 334f zákona číslo 141/1961 Sb., trestního řádu. Jestliže odsouzený byl nebo má být vydán do ciziny nebo předán jinému členskému státu Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu, poté může ministr spravedlnosti upustit od celého nebo části výkonu trestu domácího vězení. Soud je oprávněn upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku, má-li být nebo byl-li odsouzený vyhoštěn nebo v případě, kdy soud dojde k zjištění, že odsouzený trpí nevyléčitelnou nemocí. Pokud nedojde k předání odsouzeného do ciziny, k jeho vyhoštění nebo vrátí-li se zpět do České republiky, soud rozhodne o vykonání celého nebo zbytku trestu domácího vězení.

²⁷ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.

2.5 Kontrola trestu domácího vězení

Nově zavedený alternativní trest domácí vězení přinesl zásadní změnu do systému práce pracovníků Probační a mediační služby, kteří mají na starost kontrolu výkonu trestu domácího vězení. Došlo k nárůstu terénních prací v nočních hodinách a ve dnech pracovního volna a pracovního klidu, což s sebou přináší různá rizika. V důsledku zvýšení pracovních povinností probačních úředníků bylo potřebné navýšit personální obsazení. Naplnění účelu a smyslu trestu domácího vězení proběhne pouze za předpokladu, že bude probíhat výborná spolupráce mezi soudy a Probační a mediační službou, jelikož probační úředníci ještě před rozhodnutím soudu o uložení trestu zpracovávají zprávu, která obsahuje zejména informace o osobnosti a poměrech pachatele, zjišťuje podmínky pro uložení trestu, které ještě před rozhodnutím předkládá soudu a zajišťuje také slib obviněného s uložení alternativního trestu domácího vězení.²⁸

Kontrola výkonu trestu domácího vězení spočívá především v provádění namátkových kontrol úředníkem Probační a mediační služby v místě výkonu trestu, ve vedení dokumentace, která je spojená s kontrolou, dále v posuzování plnění přiměřených omezení a přiměřených povinností, v prověřování, zda odsouzený nahrazuje škodu, kterou způsobil a v zjišťování důvodů v případě porušení podmínek výkonu. Kromě uvedených činností také informuje soud o porušení podmínek nebo nesplnění přiměřených omezení či povinností a v používání elektronického kontrolního systému, který ovšem nebyl doposud realizován.²⁹

2.5.1 Probační a mediační služba

Probační a mediační služba je zřízena zákonem č. 270/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Probačí se podle tohoto zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění, individuální pomoc a působení na obviněného, aby vedl řádný život, a tím došlo k obnově narušených

²⁸ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., (eds.). *Probace a mediace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

²⁹ Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

společenských i právních vztahů. Mediací rozumíme mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporů mezi obviněným, poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu. Mediaci může být prováděna jen se souhlasem obviněného a poškozeného.

Činnost probačních úředníků spočívá v kvalifikovaném zabezpečení výkonu alternativních trestů a odklonů v trestním řízení, které vyžadují individuální práci a odborné vedení obviněných a odsouzených. Probační a mediační služba hraje klíčovou roli při ukládání trestu domácího vězení ve třech fázích trestního řízení, kterými jsou v první fázi předběžné šetření, následuje projednání podmínek pro nařízení trestu a kontrola trestu.

Probační pracovník provádí předběžné šetření realizované ještě před rozhodnutím soudu. Zjišťuje především podmínky pro uložení trestu domácího vězení, provádí konzultace s pachateli, při kterých mapuje jednotlivé momenty života pachatelů, které ovlivňují uložení trestu. Zaměstnání na směny nebo spojené s cestováním či pobytem mimo místo bydliště je důvodem pro neuložení trestu domácího vězení, stejně tak pravidelná zdravotní péče mimo domov, kdy osoba musí denně navštěvovat zdravotnické zařízení. Pro probačního pracovníka je neméně důležité poznat způsob trávení volného času, povinnosti mimo domov, denní zvyklosti rodiny klienta a jeho vyznání víry. Potřebné je zjistit, zda podmínky bydliště klienta vyhovují výkonu trestu. Je důležité prověřit, zda v určeném místě má klient oprávnění pobývat, má zde hlášen trvalé bydliště, nájemní smlouvu nebo je dům nebo byt v jeho vlastnictví. Probační úředník má povinnost klientovi poskytnout adekvátní informace o tom, co trest domácího vězení obnáší, tedy omezení vyplývající z kontroly trestu a povinnosti klienta z hlediska součinnosti, ke které se písemně slibem zavázal. Záznam o poučení je uložen v dokumentaci Probační a mediační služby. V souvislosti s tím je možná i simulace kontroly, kdy probační pracovník obviněnému konkrétně ukáže, jak bude kontrola v praxi probíhat. Cílem předběžného šetření je vyhotovení závěrečné zprávy pro příslušného soudce.³⁰

Projednání podmínek pro nařízení trestu je fáze uskutečňována po pravomocném rozhodnutí soudu. Úkolem probačního pracovníka je vést odsouzeného k tomu, aby mohl být trest domácího vězení zahájen bez následných komplikací, tím je

³⁰ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., (eds.). *Probace a mediaci*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

myšleno přimět odsouzeného k zařízení osobních, pracovních a rodinných záležitostí tak, aby nemuselo dojít k odložení, měnění nebo přerušování trestu. Zároveň probační úředník provede vyhodnocení obydlí, aby mohlo dojít k bezproblémovému uskutečňování kontrol.³¹

Poslední fáze kontrola trestu je prozatím prováděna namátkově pouze pracovníky Probační a mediační služby, jelikož není k dispozici elektronický monitoring. Hlavním úkolem probačního pracovníka je kontrolovat, zda trest plní svůj účel a klient neporušuje podmínky stanovené soudem nebo vyplývající ze zákona, to znamená, nachází-li se obviněný v určené době na stanoveném místě, jakým způsobem řeší náhradu škody, kterou trestným činem zapříčinil, jak se staví k placení nákladů spojených s výkonem domácího vězení a nákladů spojených s trestním řízením. Odsouzený je povinen při kontrole spolupracovat s probačním pracovníkem. Součinnost spočívá především v umožnění kontroly přítomnosti odsouzeného, včetně umožnění jeho vstupu do bydliště odsouzeného. Probační úředník o každé kontrole a osobním setkání s klientem pořizuje záznam. Odsouzený může probačního úředníka požádat o pomoc týkající se výkonu a průběhu trestu, ale i osobních problémů. Namátkové kontroly jsou doplňovány konzultacemi. Probační pracovník musí reagovat na všechny změny a zjištění, ke kterým v průběhu kontroly dospěje s tím, že je projedná s odsouzeným a případně ověří pravdivost jeho tvrzení. O výsledku informuje příslušný soud a předkládá návrhy dalšího postupu ve smyslu odkladu, přerušování, změny nebo v případě objektivně prokázaného maření výkonu navrhuje nařízení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Zavedením elektronického kontrolního systému se rozšíří činnost pracovníka o komunikaci s poskytovatelem této služby.³²

Jestliže nastane nepředvídatelná situace, při níž bude odsouzený muset opustit místo výkonu trestu, je povinen neprodleně, jakmile mu to nepříznivé okolnosti dovolí, oznámit tuto skutečnost probačnímu pracovníkovi. Zároveň je odsouzený povinen se další pracovní den dostavit na středisko Probační a mediační služby

³¹ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., (eds.). *Probace a mediace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

³² ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., (eds.). *Probace a mediace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

a doložit důvody nepřítomnosti v daném místě a čase.³³ Z toho můžeme dovodit, že v případě nedoložení vysvětlení nepřítomnosti nebo neuvedení dostatečných objektivních důvodů je probační úředník oprávněn oznámit danou věc soudu a dát návrh na uložení náhradního trestu odnětí svobody.

2.5.2 Elektronický kontrolní systém

Trest domácího vězení byl zaveden s předpokladem, že kontrola bude probíhat jak prostřednictvím pracovníků Probační a mediační služby, tak pomocí elektronického dohledu, který ovšem nebyl doposud uskutečněn. Důvodem plánované realizace elektronického kontrolního systému je zvláště předpokládané ušetření finančních prostředků. Kontrola prostřednictvím elektronického monitorování je umožněna na základě § 334b trestního řádu.

Zavedením elektronického kontrolního systému pro zhruba sedm set osob budou v České republice na základě zahraničních výzkumů prvotní náklady činit přibližně 559 mil. Kč. Roční provozní náklady na jednoho odsouzeného k trestu domácího vězení by dosahovaly přibližně 28 572 Kč.³⁴ Podle výroční zprávy Generálního ředitelství vězeňské služby České republiky z roku 2009 se denní průměrné náklady na jednoho odsouzeného vězně pohybují kolem 1000 Kč na den, což je přibližně 365 000 Kč ročně. Z toho plyne, že finanční náklady na osobu odsouzeného k trestu domácího vězení by byly až dvanáctkrát menší než náklady na jednoho odsouzeného k trestu odnětí svobody.

Ministerstvo spravedlnosti vypsal výběrové řízení až na začátku března roku 2010, protože plánovalo získat finance na rozjezd systému z fondů Evropské unie, dotaci však nakonec nezískali. Nový ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil ovšem výběrové řízení na elektronické náramky zrušil, jelikož je nezbytná změna zákona o veřejných zakázkách především z důvodu zamezení účasti subjektů porušujících zákon.

Zprovozněním elektronického monitorování se předpokládá vyšší počet ukládaných trestů domácího vězení, jelikož řada soudců nepovažuje kontrolu vykonávanou pracovníky Probační a mediační služby za dostatečnou. Pro soud

³³ ČÁDOVÁ, J. *Domácí vězení není jen sankce, ale sociální práce*. České vězeňství č. 1/2010.

³⁴ *Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku* [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>.

budou informace z elektronického monitorování v případě maření trestu jednoznačnější a průkaznější, což usnadní rozhodování soudu o eventuálním uložení náhradního trestu odnětí svobody.³⁵

S elektronickým monitoringem mají bohaté zkušenosti zahraniční země. Konkrétně v Německu a ve Švýcarsku proběhly experimenty zaměřené na tuto problematiku. Ve Švýcarsku probíhal experiment v letech 1999 až 2002, přičemž bylo vybráno celkem dvě stě osob, které splňovaly stanovené kritéria. Podmínkou byl trest odnětí svobody od jednoho do dvanácti měsíců, slib odsouzeného, dobrý zdravotní stav, zaměstnání nebo návštěvy vzdělávacích zařízení, zajištěné bydlení a telefon. Odsouzení se museli podílet na financování a to částkou dvacet švýcarských franků denně, na rozdíl od německého experimentu, který probíhal bezplatně. Každému odsouzenému byl na kotník nasazen náramek s vysílací jednotkou, která komunikovala s modemem napojeným na telefonní linku zavedenou v bytě. Každý z odsouzených měl povinnost hlásit se v určitých intervalech telefonicky osobě vykonávající dohled a přijímat návštěvy sociálních pracovníků. Odsouzeným byl stanoven individuální plán reintegrace. Odsouzení směli určitou dobu trávit mimo domov a tento čas se jim v závislosti na dodržování podmínek buď prodlužoval, nebo zkracoval. Výzkumem byla zjištěna značná úspora nákladů ve srovnání s nepodmíněným trestem odnětí svobody. Ve výsledku byl jen čtyřem osobám nařízen náhradní trest odnětí svobody za nedodržení stanovených podmínek. Ze strany rodinných příslušníků převládaly pozitivní reakce. Naopak negativní dopad mělo domácí vězení na příbuzné a přátele odsouzeného, jelikož osoba vykonávající tento trest se za něj stydí a stahuje se spíše do soukromí, což bývá širokým okolím vnímáno jako nezájem.³⁶

2.6 Trest domácí vězení v České republice

První trest domácí vězení byl v České republice uložen již 7. ledna roku 2010, Štefanu Rolníkovi za napadení přítele jeho družky. Od prvního února byl povinen zdržovat se na stanovené adrese od 20.00 do 05.00 hodin, ve dnech pracovního klidu a volna po celý den. Zároveň mu byl uložen zákaz pití alkoholu,

³⁵ ČÁDOVÁ, J. *Domácí vězení není jen sankce, ale sociální práce*. České vězeňství č. 1/2010.

³⁶ HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005.

který porušil a proto soud rozhodl o vykonání nepodmíněného trestu odnětí svobody v délce osmi měsíců.³⁷

Nejdelší trest domácího vězení byl uložen na dobu dvacet měsíců za výtržnictví s ublížením na zdraví. Nejčastěji trest domácího vězení je ukládán za maření úředního výkonu, krádeže, výtržnictví nebo ohrožování výchovy dítěte. Počet žen odsouzených k tomuto trestu se pohybuje přibližně kolem patnácti procent.³⁸

Za první rok fungování institutu v roce 2010 byl trest domácí vězení uložen celkem 130 odsouzeným, přičemž 88 již bylo úspěšně dokončeno. Dohromady bylo provedeno 2 938 kontrol Probační a mediační službou.³⁹

2.7 Trest domácí vězení v zahraničí

Česká republika se při zavádění alternativního testu domácí vězení jen nepatrně inspirovala zahraničními zkušenostmi, což je zřejmě chybou, jelikož se chystají novely tohoto trestu. V zahraničí je domácí vězení pouze výjimečně ukládáno jako samostatný trest, nejčastěji je využíváno jako náhrada vazby nebo části trestu odnětí svobody v případě podmíněného propuštění. Ve všech zemích je zavedení trestu domácího vězení spojeno s ekonomickými důvody a zaplněností věznic. Určité odlišnosti najdeme v evropském a americkém přístupu k domácímu vězení. Zatímco v USA se klade důraz na potrestání pachatele a na omezení jeho osobní svobody, evropské domácí vězení zohledňuje osobnost pachatele s cílem ho napravit a provést úspěšnou resocializaci.⁴⁰ V současnosti je domácí vězení zavedeno ve většině západoevropských zemí, k nimž se postupně připojují země střední a jihovýchodní Evropy, přičemž každá země má jinou právní úpravu a způsob kontroly trestu domácího vězení.

³⁷ *První domácí vězeň v Česku nevydržel bez alkoholu, žaláři se ale vyhýbá* [online]. [Cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/prvni-domaci-vezen-v-cesku-nevydrzel-bez-alkoholu-zalari-se-ale-vyhyba-1zl-/krimi.asp?c=A110125_162043_krimi_zep.

³⁸ *Nejvyšší trest pro domácího vězně* [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://rocnka.aktualne.centrum.cz/2010/clanek.phtml?id=684849>.

³⁹ *Informace poskytnuté PMS ČR v roce 2008 až 2011* [online]. [Cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/informace-poskytnute-pms-cr-v-roce-2008-11/>.

⁴⁰ ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D. (eds.). *Probace a mediace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

2.7.1 USA

Domácí vězení v moderním pojetí začalo být užíváno nejprve ve Spojených státech během osmdesátých let 20. století jako reakce na přeplněnost věznic. Prvotním důvodem pro zavedení nebyla snaha o nápravu pachatele, ale předpokládané nižší finanční náklady. Kladl se důraz především na potrestání pachatele a na omezení jeho osobní svobody. Roku 1986 se začalo při kontrole odsouzených používat elektronické sledování. Ve Spojených státech rozlišujeme dva typy sledování. První typ je pasivní systém sledování, po technické stránce označován jako zařízení první generace, který vyžaduje, aby se odsouzený v určitých intervalech na výzvu ohlásil. Druhým typem je aktivní sledovací systém, označován jako zařízení druhé generace, který umožňuje neustálé sledování a dokáže osobu s určitou přesností lokalizovat. Náklady na sledování si odsouzený obvykle hradí sám. V USA a Kanadě je používán především takzvaný back-end typ domácího vězení, kdy je odsouzenému po odpykání trestu odnětí svobody uložen trest domácího vězení. Vychází se z předpokladu, že takové opatření snižuje pravděpodobnost opakovaného páčání trestné činnosti.⁴¹

2.7.2 Anglie a Wales

Domácí vězení bylo v Anglii a Walesu zavedeno jako samostatný trest v roce 1991. Elektronické sledování v těchto zemích má dvě podoby. Prvním je back-end model rovněž jako v USA, používaný jako domácí vazba, která byla zavedena v roce 1999. Osobám, odpykávajícím si trest odnětí svobody v délce trvání do čtyř let, může být maximálně dva měsíce před propuštěním uložen trest domácí vězení společně s elektronickou kontrolou. Druhou možností je soudní příkaz k zákazu vycházení, který je možno uložit v maximální délce 6 měsíců, přičemž odsouzený je povinen dodržovat zákaz vycházení až na dvanáct hodin denně jeden až sedm dní v týdnu. Při vydání příkazu musí být zohledněno náboženské vyznání, docházení do zaměstnání apod.⁴²

⁴¹ HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005.

⁴² DERKS, J., et al. *Probace v Evropě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002. ISBN 80-7338-007-2.

2.7.3 Francie

Elektronicky sledované domácí vězení je ve Francii ukládáno jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, popřípadě jeho zbytku, který nepřesahuje délku jednoho roku. Soud rozhoduje o přeměně nepodmíněného trestu odnětí svobody v trest domácí vězení buď na základě žádosti odsouzeného, na návrh státního zástupce nebo bez návrhu. Alternativní trest domácí vězení lze uložit maximálně na čtyři měsíce. V prosinci roku 1997 byla také uzákoněna elektronicky monitorovaná domácí vazba.⁴³

2.7.4 Švédsko

Domácí vězení bylo ve Švédsku zavedeno jako back-end typ elektronické kontroly, stejně jako ve Velké Británii a Spojených státech. Domácí vězení je možno aplikovat u krátkodobých trestů odnětí svobody do tří měsíců. K uložení trestu je potřebný souhlas odsouzeného i dospělých členů jeho domácnosti.⁴⁴

2.7.5 Nizozemí

V Nizozemí byl zaveden v roce 2000 nový model domácího vězení, který se zaměřuje především na intenzivní péči o nápravu pachatele. Domácí vězení je v nizozemském pojetí součástí rehabilitačního programu a odsouzený má také povinnost účastnit se opatření směřujících k jeho nápravě a reintegraci. Na rozdíl od české právní úpravy je v Nizozemí možnost uložit trest domácího vězení společně s trestem obecně prospěšných prací. Délka trvání domácího vězení se pohybuje v rozmezí od 12 do 16 týdnů a při uložení je, stejně jako ve Švédsku, požadován nejen souhlas odsouzeného, ale i příslušníků jeho domácnosti.⁴⁵

2.7.6 Slovensko

Trest domácího vězení je možné uložit na základě § 53 slovenského trestního zákona. Soud může uložit domácí vězení až na jeden rok pachateli přečinu.

⁴³ HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005.

⁴⁴ HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005.

⁴⁵ HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005.

Odsouzený je povinen se zdržovat ve svém obydlí v době, kterou stanoví soud, vést řádný život a podrobit se kontrole. V případě nedodržení podmínek výkonu trestu, dojde k přeměně trestu soudem na nepodmíněný trest odnětí svobody. Za každé dva dny nevykonaného trestu domácího vězení si odsouzený odpyká jeden den nepodmíněného trestu odnětí svobody.⁴⁶ Zkušenosti s trestem domácího vězení nejsou na Slovensku velké, jelikož chybí finanční prostředky na zavedení elektronického kontrolního systému. Dalším problémem je nedůvěra veřejnosti v tento trest.⁴⁷

2.7.7 Polsko

Polská trestně právní úprava umožňuje uložení alternativního trestu domácí vězení. Maximální délka uložení je půl roku, avšak je již nový návrh zákona na prodloužení tohoto trestu až na jeden rok. Trest je využíván i pro odsouzené k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, kterým zbývá půl roku do konce. Kontrola výkonu trestu je od září roku 2009 prováděna elektronicky.⁴⁸

Zmapováním domácího vězení v České republice a v jednotlivých zemích bylo shledáno, že zahraniční země aplikují převážně domácí vězení jako back-end typ, přičemž Slovenská republika se v uložení trestu liší v době uložení náhradního trestu odnětí svobody v případě maření trestu. Nejdéle institut trestu domácího vězení funguje ve Spojených státech. Z důvodu, že u nás nebylo provedeno experimentální ověření této sankce, je potřeba využít zahraničních zkušeností. Zavedením nového alternativního trestu domácí vězení došlo k rozšíření trestních sankcí a tím i prostoru pro soudní individualizaci trestu. Jestliže bude trest domácí vězení uložen vhodným pachatelům, může se stát efektivním alternativním trestem.

⁴⁶ Slovenský trestní zákon [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/329.pdf>.

⁴⁷ Polsko si pochvaluje institut trestu domácího vězení [online]. [Cit. 2011-03-06]. Dostupné z WWW: http://www.denik.cz/ze_sveta/institut-trestu-domaciho-vezeni20100325.html.

⁴⁸ Polsko si pochvaluje institut trestu domácího vězení [online]. [Cit. 2011-03-06]. Dostupné z WWW: http://www.denik.cz/ze_sveta/institut-trestu-domaciho-vezeni20100325.html.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo metodou dotazníkového šetření zjistit postoj laické a odborné veřejnosti k trestu domácího vězení. Zda lidé souhlasí s novým trestem domácího vězení, a jaká je informovanost nejen o tomto trestu, ale celkově o alternativních trestech u odborné veřejnosti a následné srovnání s veřejností laickou.

3.2 Metodologie a organizace výzkumu

3.2.1 Popis metody sběru dat

Výzkum bakalářské práce byl realizován na základě metody dotazníkového šetření, zejména z důvodů možnosti získání informací od velkého počtu lidí. Standardizovaný dotazník (viz. příloha č. 1) obsahoval celkem 18 otázek s otevřenými, polootevřenými i uzavřenými typy otázek. První čtyři otázky jsou identifikační, další se již zabývají zkoumanou problematikou.

Dotazníkové šetření bylo provedeno na území města Ostravy a Olomouce. Celkem bylo rozdáno 130 dotazníků, z toho 13 bylo špatně vyplněných a 17 se jich nevrátilo. Distribuce dotazníků byla zahájena na konci listopadu 2010 a poslední vyplněné dotazníky byly vráceny v polovině ledna 2011. Celkem 33 dotazníků bylo rozesláno emailem, z čehož 2 byly nesprávně vyplněny a 11 se jich nevrátilo. Další dotazníky byly rozdány osobně a také předány osobám, které zajistily jejich rozdání v rodině, v práci, aby bylo dosaženo co největší rozmanitosti výzkumného vzorku. Počet osobně rozdaných dotazníků činil 97, z toho 80 jich bylo správně vyplněných, 11 špatně a 6 se jich nevrátilo.

3.2.2 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek u laické veřejnosti tvořili především studenti Právnické a Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a náhodně zvolené osoby, zejména lidé z mého okolí. Záměrně byli vybráni studenti Právnické fakulty, jelikož se domnívám, že mají větší povědomí o této problematice.

Odbornou veřejnost reprezentovali z převážné části zaměstnanci Policie ČR. Nemalý podíl zde mají i advokáti, pracovníci Probační a mediační služby a soudci.

3.2.3 Stanovení hypotéz

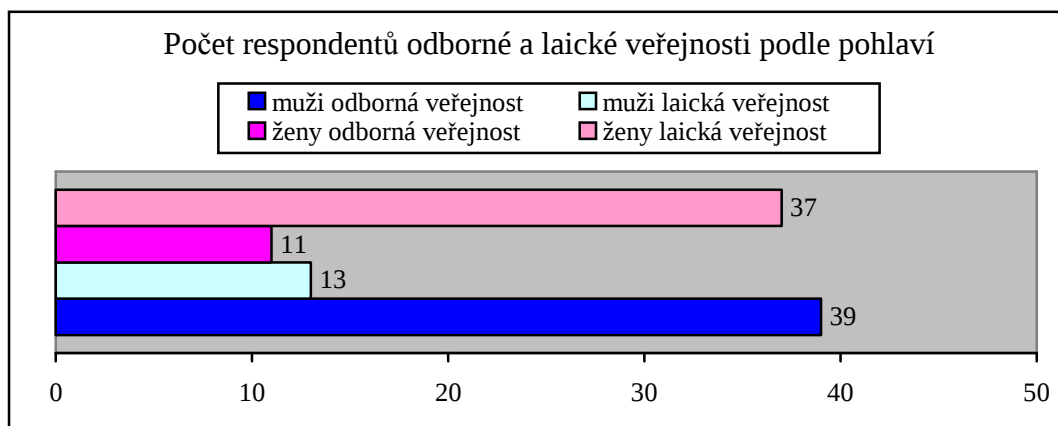
H1: Laická a odborná veřejnost s trestem domácího vězení souhlasí.

H2: Právní povědomí laické veřejnosti o trestu domácí vězení je nízké.

3.2.4 Základní popis souboru

Zkoumaný soubor tvoří celkem 100 respondentů. Mužů je 52, přičemž 39 jich je z odborné a 13 z laické veřejnosti. Žen je dohromady 48, z čehož 37 z laické a 11 z odborné veřejnosti. Jednotlivé údaje jsou uvedeny v grafu č. 1.

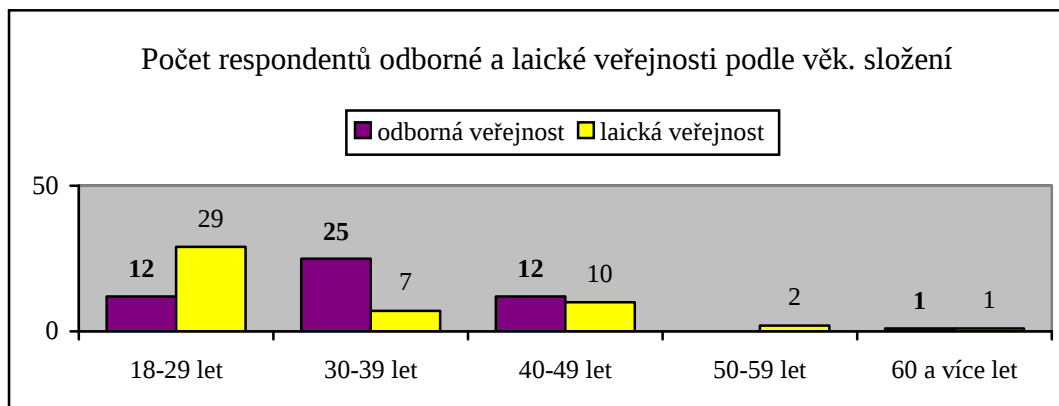
Graf 1: Počet respondentů odborné a laické veřejnosti podle pohlaví

Podle věkového složení jsou největší zastoupenou skupinou dotazovaní ve věku 18-29 let, kteří tvoří 42% z celkového počtu respondentů. Laická veřejnost je zastoupena 24 ženami a 5 muži. Odborná veřejnost je složena z 1 ženy a 11 mužů. Následují respondenti ve věkové skupině 30-39 let tvořící 32%. Odborná veřejnost je reprezentována 17 muži a 8 ženami. Laická veřejnost představuje tři muže a čtyři ženy. Věková kategorie 40-49 tvoří 22% z celkového počtu dotazovaných, přičemž odbornou veřejnost tvoří 10 mužů, 2 ženy a laickou veřejnost 7 žen a 3 muži. Kategorie 50-59 let představuje 2%, zastoupena jednou ženou a jedním mužem z laické veřejnosti. Poslední věková skupina 60 a více let je tvořena také 2%, z toho

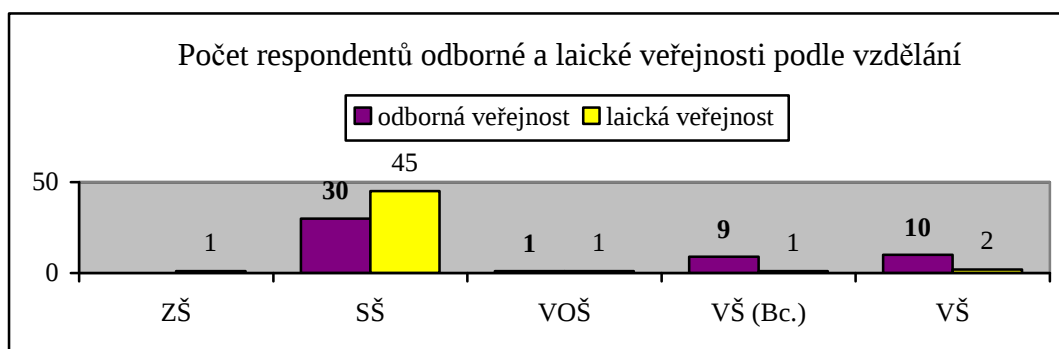
je jeden muž z odborné a jeden z laické veřejnosti. Údaje podle věkového složení odborné a laické veřejnosti znázorňuje graf č. 2.

Graf 2: Počet respondentů odborné a laické veřejnosti podle věkového složení

Podle vzdělání z celkového počtu dotázaných tvoří největší podíl středoškoláci s 75%. Následuje 22% vysokoškolsky vzdělaných, z toho je 10% s bakalářským vzděláním. Vyšší odborné vzdělání uvedly 2% dotázaných a jedna osoba se základním vzděláním. Údaje zpracované do grafu č. 3 znázorňují přesný počet respondentů podle vzdělání odborné i laické veřejnosti.

Graf 3: Počet respondentů odborné a laické veřejnosti podle vzdělání

Odbornou veřejnost tvoří 30 osob se středoškolským vzděláním, 19 vysokoškolsky vzdělaných, přičemž 9 s bakalářským titulem. Jedna osoba z řad odborníků má vystudovanou vyšší odbornou školu. Laická veřejnost je reprezentována 45 středoškolsky vzdělanými osobami, třemi s vysokoškolským, jednou s vyšším odborným a jednou se základním vzděláním.

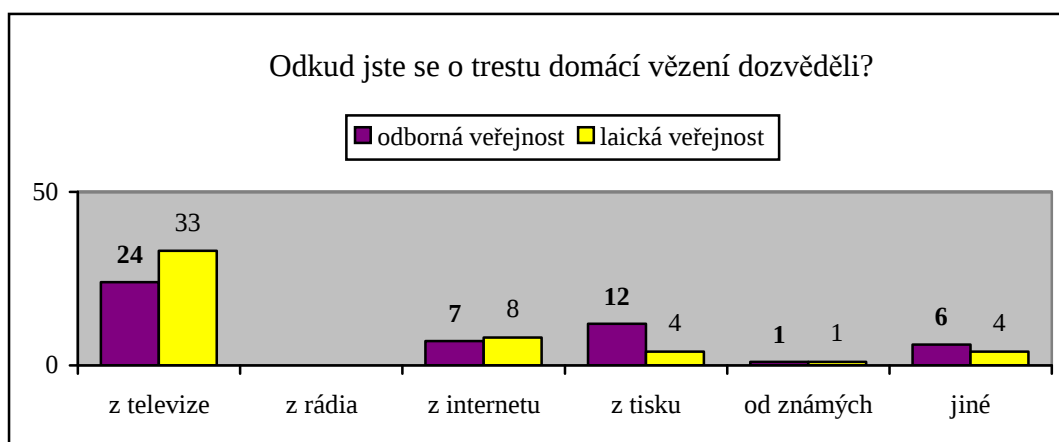
3.3 Výsledky dotazníkového šetření

Provedením vyhodnocení všech platných dotazníků bylo zjištěno, že laická a odborná veřejnost odpověděla na jednotlivé otázky následovně.

Na otázku číslo pět „Slyšeli jste už o domácím vězení jako jedné z forem alternativního trestu?“ odpověděli všichni respondenti ano.

Navazující otázka č. 6 zjišťuje, odkud se respondenti o domácím vězení dozvěděli. Celkem 57 dotazovaných odpovědělo z televize, poté následuje 16 z tisku, 15 z internetu a 10 z jiných zdrojů. Z rádia neodpověděl žádný respondent. Přesný počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti je uveden v grafu č. 4.

Graf 4: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 6

Z celkového počtu odborné veřejnosti se o domácím vězení nejčastěji 24 respondentů dozvědělo z televize, 12 z tisku, 7 z internetu, 6 z jiných zdrojů a jeden od známých, přičemž u laické veřejnosti se o domácím vězení z televize dozvědělo 33 respondentů, 8 z internetu, 4 z tisku, 4 z jiných zdrojů a jeden respondent od známých. Na prvním místě u odborných i laických respondentů je sdělovací prostředkem televize. Následuje tisk u odborné veřejnosti, ale u laických respondentů z internetu.

Vzájemným porovnáním dat byly zjištěny nejvyšší procentuální rozdíly mezi odbornou a laickou veřejností z novin či časopisů o 67 % vyšší u odborné veřejnosti, z televize o 27 % vyšší u laické veřejnosti.

Na otázku číslo sedm „Souhlasíte s formou trestu domácího vězení?“ odpovědělo 48 respondentů spíše ano, 25 spíše ne, 20 rozhodně ano a 7 rozhodně ne. Z odborné

veřejnosti zvolilo 23 respondentů spíše ano, 12 rozhodně ano, 11 spíše ne, 4 rozhodně ne a u laické veřejnosti 25 spíše ano, 14 spíše ne, 8 rozhodně ano a 3 rozhodně ne.

Porovnáním údajů mezi odbornou a laickou veřejností byly zjištěny minimální procentuální rozdíly u jednotlivých odpovědí. U odpovědi spíše ano laická veřejnost odpověděla o 4 % více než odborná veřejnost. Nejvyšší procentuální rozdíly byly zjištěny u odpovědi rozhodně ano u odborné veřejnosti, která odpověděla o 37% více než laická veřejnost.

Osmá otázka zjišťovala, v čem vidí respondenti největší nevýhodu trestu domácího vězení. Nejvyšší počet respondentů odpovědělo, že je obtížná kontrola odsouzených, jelikož odsouzení nebudou dodržovat pravidla, s celkovým počtem 35%. Následuje odpověď nedostatečné potrestání viníků s 30%. Celkem 18% respondentů odpovědělo, že odsouzení mohou ohrožovat okolí. 13% respondentů preferuje jiné alternativní tresty a 3% respondentů odpovědělo, že neví, v čem vidí největší nevýhodu trestu domácího vězení. Do tabulky č. 1 jsou zpracované data a procentuální rozdíly mezi laickou a odbornou veřejností.

Tab. 1: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 8

Nevýhoda trestu domácího vězení	Odborná veřejnost		Laická veřejnost	
	n_i	f_i	n_i	f_i
Nedostatečné potrestání viníků	14	28	16	32
Obtížná kontrola odsouzených	20	40	15	30
Odmítám jinou formu trestu než je vězení	0	0	1	2
Odsouzení mohou ohrožovat okolí	10	20	8	16
Preferuji jiné alternativní tresty	5	10	8	16
Nevím	1	2	2	4
Celkem	50	100 %	50	100 %

Nejvíce respondentů s počtem 20, z řad odborné veřejnosti, odpovědělo na otázku č. 8, že je obtížná kontrola odsouzených, přičemž laická veřejnost na první místo s 16 respondenty uvedla nedostatečné potrestání viníků. Odborná veřejnost na druhé místo dala nedostatečné potrestání viníků, následuje deset respondentů s odpovědí, že odsouzení mohou ohrožovat okolí. 5 dotazovaných preferuje jiné alternativní

tresty a jeden odpověděl, že neví. Žádný respondent z odborné veřejnosti neuvedl, že odmítá jinou formu trestu než je vězení. U laické veřejnosti za nedostatečným potrestáním viníků o 1% méně respondentů uvedlo, že je obtížná kontrola odsouzených, poté 8 respondentů uvedlo shodně, že odsouzení mohou ohrožovat okolí i preferují jiné alternativní tresty.

Při porovnání rozdílů mezi odbornou a laickou veřejností bylo zjištěno, že největší nevýhodou trestu domácího vězení u odborné veřejnosti je obtížná kontrola odsouzených o 25% a odsouzení mohou ohrožovat okolí o 20% více než u laické veřejnosti. Na ostatní čtyři otázky převažují odpovědi laické veřejnosti.

V čem vidí dotazovaní největší přínos trestu domácího vězení v otázce číslo devět, uvedli jak laická, tak odborná veřejnost úsporu financí. Odborná veřejnost v 80% a laická veřejnost v 52%. Čtrnáct respondentů přínos vidí v tom, že odsouzení nejsou vystaveni kriminálnímu vlivu jako ve věznici, z toho 10 dotázaných z laické a 4 z odborné veřejnosti. Nikdo z dotazovaných nevidí klad v tom, že odsouzení nejsou vytrženi z rodinného prostředí.

Největší rozdíly jsou patrné u odpovědi úspora financí, které by byly vynaloženy na vězně a to o 35% vyšší u odborné veřejnosti než u laické veřejnosti. Rozdíly u dalších odpovědí mezi laickou a odbornou veřejností byly minimální.

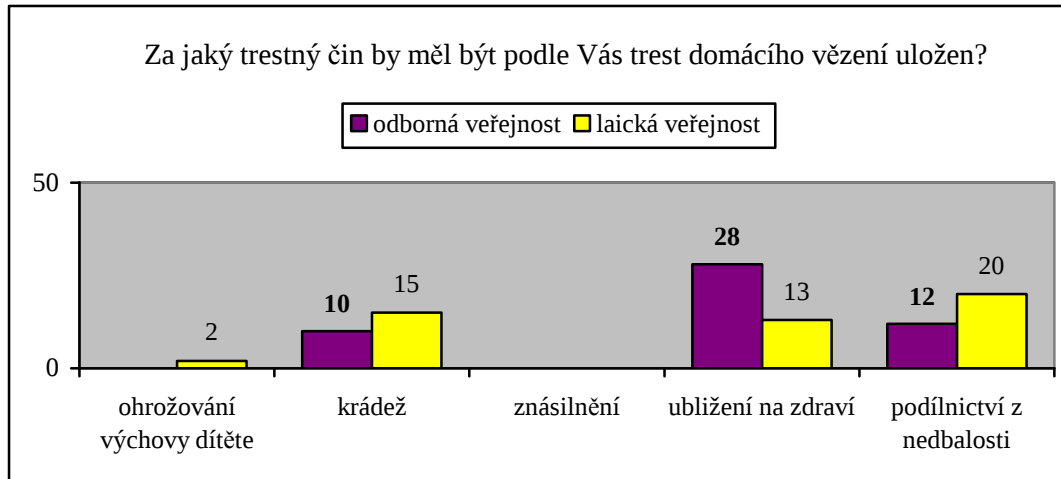
Při vyhodnocení otevřené otázky č. 10 „Jaké druhy alternativních trestů dokážete vyjmenovat?“ bylo zjištěno, že odborná veřejnost uvedla celkem 120 odpovědí a laická veřejnost 111, což ukazuje nepatrný rozdíl ve znalostech alternativních trestů u odborné a laické veřejnosti. Nejčastěji zmiňovaným trestem byl trest obecně prospěšných prací, který uvedlo celkem 80 dotazovaných. Následoval peněžitý trest, který byl uveden 25 respondenty u odborné a 25 u laické veřejnosti. Dále byl nejvíce uveden trest domácího vězení, vyhoštění a ztráta čestných titulů a vyznamenání. Největší rozdíly mezi odbornou a laickou veřejností byly patrné u trestu ztráty čestných titulů a vyznamenání, kde odborná veřejnost odpověděla v patnácti případech a laická pouze v pěti. Nejzajímavější byla odpověď 22 leté ženy z řad laické veřejnosti, která uvedla: „Nejsem až tak obeznámena s problematikou alternativních trestů, ale obecně prospěšné práce vidím pozitivně. Mají alespoň přínos, i když finanční úspory mohou být sporné. Praktikovala bych je v mnohem větší míře. Zaměstnala bych i vězně a to pořádně, aby se zbavili přebytečné energie,

zvykli si pracovat, cítili se trochu užiteční a odpracovali si alespoň minimální část nákladů, které do nich občané jakožto daňoví poplatníci nedobrovolně investují.“

V otázce č. 11 „Za jaký trestný čin by měl být trest domácího vězení uložen?“ odpovědělo nejvíce 41 dotazovaných za trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti, 32 respondentů za trestný čin podílnictví z nedbalosti, 25 lidí za trestný čin krádeže, 2 osoby za trestný čin ohrožování výchovy dítěte a vůbec nikdo by tento trest neuložil za trestný čin znásilnění.

U odborné veřejnosti by 28 respondentů uložilo trest domácí vězení za ublížení na zdraví, 12 za podílnictví z nedbalosti, 10 za krádež. Na rozdíl od odborné veřejnosti je u laické veřejnosti nejvíce zmíněno podílnictví z nedbalosti a to ve 20 případech, následuje krádež s 15 respondenty a o 2 méně ublížení na zdraví. Z toho vyplývá, že odborná veřejnost preferuje uložení tohoto trestu za ublížení na zdraví, ale laická za podílnictví z nedbalosti. Přesné počty a rozdíly mezi odbornou a laickou veřejností na otázku č. 11 znázorňuje graf č. 5.

Graf 5: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 11

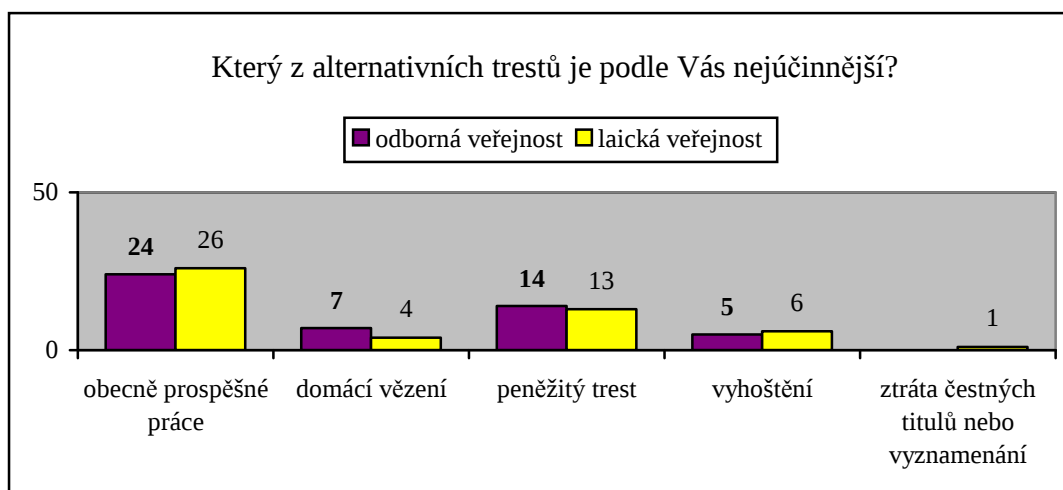

Největší procentuální rozdíl je shledán mezi odbornou a laickou veřejností o 54% u trestného činu ublížení na zdraví, o 40% u trestného činu podílnictví z nedbalosti, o 33 % u trestného činu krádeže.

Na otázku č. 12 „Který z alternativních trestů je nejúčinnější?“ nejvíce dotazovaných odpovědělo, že trest obecně prospěšné práce z řad odborné i laické veřejnosti. Poté následuje peněžitý trest, se stejným počtem domácí vězení

a vyhoštění. Jeden respondent z řad laické veřejnosti uvedl, že nejúčinnější trest je ztráta čestných titulů a vyznamenání. Odborná veřejnost nejčastěji uvedla trest obecně prospěšné práce, poté peněžitý trest a domácí vězení. Laická veřejnost preferuje trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest a poté vyhoštění. Celkový počet odpovědí na otázku, který z alternativních trestů je nejúčinnější a jednotlivé rozdíly mezi odbornou a laickou veřejností znázorňuje graf č. 6.

Graf 6: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 12

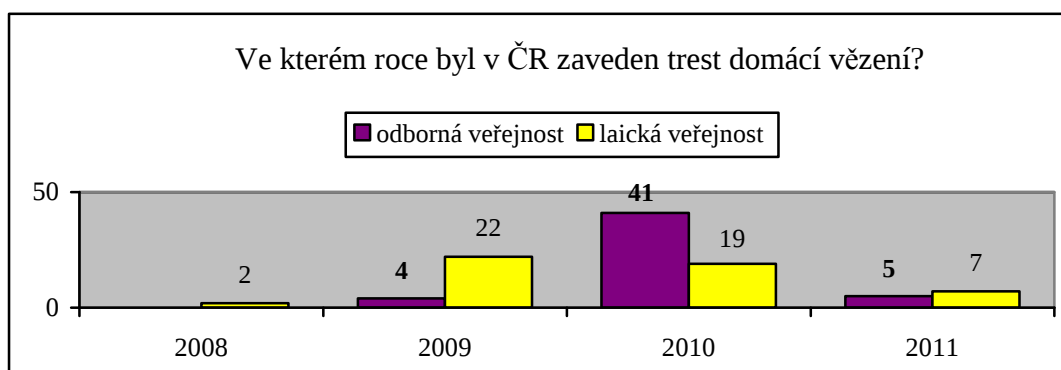

Procentuální rozdíl mezi odbornou a laickou veřejností je největší u domácího vězení a u ostatních alternativních trestů je minimální.

Na otázku číslo třináct „Komu může soud uložit domácí vězení?“ odpověděla správně odborná veřejnost v 92%, že pachateli za přečin, přičemž laická veřejnost uvedla správnou odpověď v 46%, což je o polovinu méně než u odborné veřejnosti.

Trest domácího vězení byl v České republice zaveden v roce 2010 a tuto skutečnost zná 60 respondentů, přičemž 41 dotazovaných bylo z odborné a 19 z laické veřejnosti. Zajímavé je zjištění, že zatímco u odborné veřejnosti převažovala správná odpověď, z neodborné veřejnosti odpovědělo správně pouze 38%. V grafu č. 7 jsou zpracovány počty odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 14.

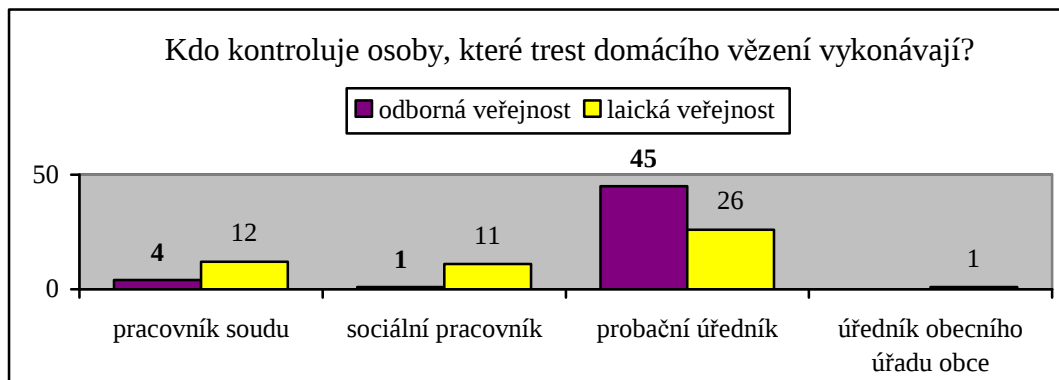
Graf 7: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 14

Největší procentuální rozdíl mezi odbornou a laickou veřejností je znatelný u odpovědi, že trest domácího vězení byl zaveden v roce 2010 a činí 54%, z čehož lze usoudit, že odborná veřejnost je na rozdíl od veřejnosti neodborné seznámena se skutečností, od kdy v České republice funguje institut trestu domácího vězení.

„Kdo kontroluje osoby, které trest domácího vězení vykonávají?“. Odborná veřejnost v 90% odpověděla správně, že je to probační úředník a laická veřejnost odpověděla správně pouze v 52%. Celkový počet odpovědí mezi odbornou a laickou veřejností na otázku č. 15 znázorňuje graf č. 8.

Graf 8: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 15

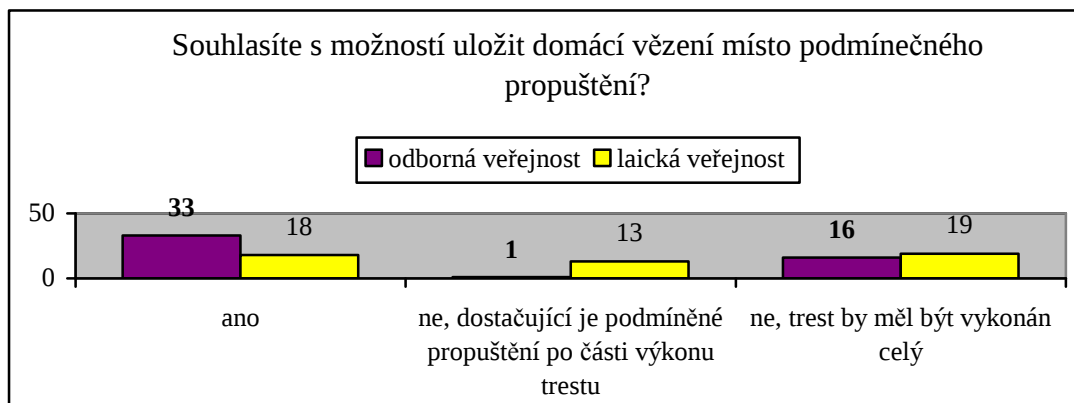

Největší procentuální rozdíly mezi odbornou a neodbornou veřejností jsou zřejmé ze správné odpovědi a činí 42%.

Na otázku č. 16 „Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování a známek nápravy podmíněně propustit z vězení po výkonu určité části trestu s tím, že mu bude uložen na zbytek výkonu trestu uložen domáci vězení?“

odpovědělo 51 z dotazovaných ano. Respondentů, kteří si myslí, že ne, protože trest by měl být vykonán celý, bylo 35. Pouze 14 respondentů nesouhlasí, protože je dostačující podmíněné propuštění po výkonu určité části trestu. Jednotlivé údaje laické a odborné veřejnosti jsou zapracovány do grafu č. 9.

Graf 9: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 16

Při porovnání odborné a neodborné veřejnosti z grafu vyplývá, že 33 respondentů z řad odborné veřejnosti odpovědělo ano na uvedenou otázku, přičemž laická veřejnost nejvíce vybrala možnost ne, protože trest by měl být vykonán celý.

V otázce č. 17 „Ve kterých dnech a po jakou dobu je odsouzený k trestu domácího vězení povinen se zdržovat v místě soudem stanoveném?“ odpovědělo správně 53 respondentů, že ve dnech pracovního klidu a pracovního volna a v ostatních dnech od 20.00 do 05.00. Absolutní a relativní četnost znázorňují data v tab. č. 2.

Tab. 2: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 17

Doba, po kterou je odsouzený povinen se zdržovat v místě soudem stanoveném	Odborná veřejnost		Laická veřejnost	
	n_i	f_i	n_i	f_i
Každý den bez omezení	4	8	13	26
Každý den po ukončení zaměstnání nebo ukončení vyučování	15	30	15	30
Ve dnech pracovního klidu a pracovního volna a v ostatních dnech od 20:00 hodin do 05:00 hodin	31	62	22	44
Celkem	50	100%	50	100 %

Vyhodnocením dat bylo zjištěno, že laická veřejnost odpověděla správně pouze v 44%, zatímco špatné odpovědi převažovaly s celkovými 56%. Odborná veřejnost v 62% odpověděla správně. Z odborné 30% respondentů a 30% z neodborné veřejnosti se domnívá, že trest domácího vězení se vykonává každý den po ukončení zaměstnání nebo vyučování. Zajímavé je zjištění, že 26% dotazových z laické veřejnosti si myslí, že trest domácího vězení je vykonáván každý den bez omezení, přičemž u odborné veřejnosti toto tvrzení zastává pouze 8% respondentů.

Při porovnání procentuálních rozdílů mezi laickou a odbornou veřejností ze správných odpovědí z otázky č. 17 bylo zjištěno, že odborná veřejnost odpověděla správně v 58,5% a laická ve 41,5%, což je o 17% méně.

Na poslední otázku číslo 18 „Jaká je možná maximální délka trestu domácího vězení?“ odpovědělo 41 respondentů správně, že 24 měsíců. Z toho 23 respondentů z odborné veřejnosti a 18 z laické veřejnosti. Skoro polovina odborné veřejnosti odpověděla správně, přičemž laická veřejnost téměř v 1/3. Data odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 18 uvedené v tabulce č. 3.

Tab. 3: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 18

Maximální délka trestu domácího vězení	Odborná veřejnost		Laická veřejnost	
	n_i	f_i	n_i	f_i
6 měsíců	6	12	9	18
12 měsíců	12	24	22	44
20 měsíců	9	18	1	2
24 měsíců	23	46	18	36
Celkem	50	100 %	50	100 %

Při porovnání odborné a laické veřejnosti bylo zjištěno, že odborná veřejnost odpověděla správně dvakrát více než veřejnost laická.

ZÁVĚR

V praktické části bylo vyhodnocením dotazníků zjištěno, že o trestu domácí vězení se respondenti dozvěděli nejvíce z televize, jak odborná, tak i laická veřejnost. Polovina dotazovaných z odborné i neodborné veřejnosti souhlasí s touto formou trestu. Převážná většina respondentů vidí největší nevýhodu trestu domácího vězení v obtížné kontrole odsouzených i v nedostatečném potrestání viníků. Zkoumaný vzorek spatřuje největší přínos domácího vězení v úspoře financí. Polovina odborné veřejnosti by za trestný čin ublížení na zdraví uložila trest domácí vězení, přičemž laická veřejnost by trest domácího vězení uložila raději za podílnictví z nedbalosti. Nejúčinnější alternativní trest pro odbornou i laickou veřejnost je trest obecně prospěšných prací. Při vyhodnocování znalostních otázek bylo zjištěno, že téměř všichni z odborné veřejnosti ví, že pachatel za přečin může soud uložit domácí vězení, ale z laické veřejnosti to věděla pouze polovina. To, že odborná veřejnost má větší znalostní povědomí o domácím vězení se potvrdilo i u dalších otázek.

Hypotéza první říká, že „Laická i odborná veřejnost s trestem domácího vězení souhlasí“ a byla stanovena na základě předpokladu, že bude správná. Tři čtvrtiny odborné i neodborné veřejnosti s trestem domácího vězení souhlasí, čímž došlo k potvrzení platnosti hypotézy. Druhá hypotéza zněla „Právní povědomí laické veřejnosti o trestu domácí vězení je nízké“. Hypotéza byla zvolena z důvodu předpokladu, že laická veřejnost o trestu domácí vězení nemá širší povědomí. Při vyhodnocení znalostních otázek o domácím vězení u neodborné veřejnosti bylo zjištěno, že průměrně 43% dotazovaných odpovědělo správně, z toho lze usoudit potvrzení hypotézy. Výsledky této práce ukazují, že laická veřejnost sice povědomí o alternativních trestech a domácím vězení má, avšak znalosti má pouze nepatrné.

Napsáním práce jsem zjistila, za jakých okolností a předpokladů se ukládá trest domácí vězení v České republice i v zahraničí. Soudy uložily za rok 2010 celkem 130 trestů domácího vězení, avšak po zavedení elektronického monitorování se dá předpokládat navýšení, jelikož nedodržování tohoto trestu bude možné objektivně posoudit. V Probační a mediační službě proběhla transformace po personální stránce v důsledku kontroly výkonu trestu domácího vězení. Trest domácí vězení může být pro naši společnost přínosný, avšak je zapotřebí zprovoznit elektronický kontrolní systém, poté se stane vhodným a efektivním alternativním trestem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

1. ČÁDOVÁ, J. *Domácí vězení není jen sankce, ale sociální práce*. České vězeňství č. 1/2010.
2. *Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku* [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>.
3. DERKS, J., et al. *Probace v Evropě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002. ISBN 80-7338-007-2.
4. HOŘÁK, J. *Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených*. Trestní právo č. 12/2005.
5. *Informace poskytnuté PMS ČR v roce 2008 až 2011* [online]. [Cit. 2011-03-04]. Dostupné z www: <https://www.pmscr.cz/informace-poskytnute-pms-cr-v-roce-2008-11/>.
6. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná a zvláštní část*. 3. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-696-9.
7. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H., a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.
8. KALVODOVÁ, V. *Postavení trestu odnětí svobody v systému trestněprávních sankcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.
9. KULA, L. *Minirozhovor*. České vězeňství č. 3/2009.
10. MAREŠOVÁ, A. *Důsledky dlouhodobého uvěznění*. Trestní právo č. 4/2004.
11. MAREŠOVÁ, A.; VÁLKOVÁ, J. *K problematice alternativních trestů*. 1.vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1994.

12. NAVRÁTILOVÁ, J. *Trest domácího vězení*. Bulletin advokacie č. 10/2009.
13. NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha: Eurounion, 2010. ISBN 978-80-7317-084-4.
14. OSMANČÍK, O., VŮJTĚCH, J., KARABEC, Z. et al. *K problematice alternativních trestů a opatření*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-26-6.
15. *Polsko si pochvaluje institut trestu domácího vězení* [online]. [Cit. 2011-03-06]. Dostupné z WWW: http://www.denik.cz/ze_sveta/institut-trestu-domaciho-vezeni20100325.html.
16. *První domácí vězeň v Česku nevydržel bez alkoholu, žaláři se ale vyhýbá* [online]. [Cit. 2011-03-04]. Dostupné z WWW: http://zpravy.idnes.cz/prvni-domaci-vezen-v-cesku-nevydrzel-bez-alkoholu-zalari-se-ale-vyhyba-1zl-/krimi.asp?c=A110125_162043_krimi_zep.
17. *Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění* [online]. [Cit. 2011-03-14]. Dostupné z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/368.pdf>.
18. ROZUM, J., KOTULAN, P., HÁKOVÁ, L. et al. *Vybrané problémy sankční politiky*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. ISBN 80-7338-042-0.
19. *Rychlá fakta Vězeňské služby ČR* [online]. [Cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/rychl-fakta/>.
20. *Slovenský trestní zákon* [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.ok.cz/iksp/docs/329.pdf>.
21. SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 2000. ISBN 80-7179-350-7.

22. *Nejvyšší trest pro domácího vězně* [online]. [Cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://rocenka.aktualne.centrum.cz/2010/clanek.phtml?id=684849>.
23. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-109.
24. ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D. (eds.). *Probace a mediace*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.
25. TICHÝ, L. a kol. *Evropské právo*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-449-X.
26. VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A. *Restorativní justice - trestní politika pro 21. století*. Trestní právo č. 1/2000.
27. VODIČKOVÁ, S. *Uzavírám vás do svého srdce*. 1. vyd. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2009. ISBN 978-80-87211-16-8.
28. Vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.
29. Vyhláška č. 458/2009 Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsobu úhrady.
30. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
31. Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.
32. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
33. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.
34. Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tab. 1: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 8.....	37
Tab. 2: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 17.....	42
Tab. 3: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 18.....	43

Seznam grafů

Graf 1: Počet respondentů odborné a laické veřejnosti podle pohlaví.....	34
Graf 2: Počet respondentů odborné a laické veřejnosti podle věkového složení.....	35
Graf 3: Počet respondentů odborné a laické veřejnosti podle vzdělání	35
Graf 4: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 6.....	36
Graf 5: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 11.....	39
Graf 6: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 12.....	40
Graf 7: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 14.....	41
Graf 8: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 15.....	41
Graf 9: Počet odpovědí respondentů odborné a laické veřejnosti na otázku č. 16.....	42

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 1

Vážení respondenti,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku, jehož cílem je zjistit přístup laické a odborné veřejnosti k trestu domácího vězení. Informace získané tímto dotazníkem budou sloužit jako podklad pro zpracování mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní a poznatky budou sloužit pouze pro účely mé práce.

U otázek prosím zvolte vždy pouze jednu odpověď zakřížkováním dané možnosti.

Za vyplnění a Váš čas předem děkuji.

Lucie Hrachovcová, studentka Pedagogické fakulty UP Olomouc

1. Pohlaví

- ☐ muž
- ☐ žena

2. Uveďte Váš věk:

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- ☐ ZŠ
- ☐ SŠ
- ☐ VOŠ
- ☐ VŠ (Bc.)
- ☐ VŠ (Mgr., Ing., JUDr., PhDr., ...)

4. Jste

- ☐ soudce, státní zástupce, policista, pracovník PMS
- ☐ ostatní

5. Slyšeli jste už o domácím vězení jako jedné z forem alternativního trestu?

- ☐ ano
- ☐ ne

6. Odkud jste se o trestu domácího vězení dozvěděli?

- ☐ z televize
- ☐ z rádia
- ☐ z internetu
- ☐ z tisku
- ☐ od známých
- ☐ jiné

7. Souhlasíte s trestem domácí vězení?

- ☐ rozhodně ano
- ☐ spíše ano
- ☐ spíše ne
- ☐ rozhodně ne

8. V čem vidíte největší nevýhodu trestu domácího vězení?

- ☐ nedostatečné potrestání viníků
- ☐ obtížná kontrola odsouzených (odsouzení nebudou pravidla dodržovat)
- ☐ odmítám jinou formu trestu než je vězení
- ☐ odsouzení mohou ohrožovat okolí
- ☐ preferuji jiné alternativní tresty (např. obecně prospěšné práce)
- ☐ nevím

9. V čem vidíte největší přínos trestu domácího vězení?

- ☐ úspora financí, které by byly vynaložené na vězně
- ☐ odsouzení nejsou vystaveni kriminálnímu vlivu jako ve věznici
- ☐ odsouzení nejsou vytrženi z rodinného prostředí
- ☐ snížení přeplněnosti věznic
- ☐ žádný přínos nevidím
- ☐ jiné

10. Jaké druhy alternativních trestů, jež je v současné době možno uložit, dokážete vyjmenovat?

11. Za jaký trestný čin by měl být podle Vás trest domácího vězení uložen?

- ☐ ohrožování výchovy dítěte
- ☐ krádež
- ☐ znásilnění
- ☐ ublížení na zdraví z nedbalosti
- ☐ podílnictví z nedbalosti

12. Který z alternativních trestů je podle Vás nejúčinnější?

- ☐ obecně prospěšné práce
- ☐ domácí vězení
- ☐ peněžitý trest
- ☐ vyhoštění
- ☐ ztráta čestných titulů nebo vyznamenání

13. Komu může soud uložit trest domácího vězení?

- ☐ pachateli za přestupek
- ☐ pachateli za přečin
- ☐ pachateli za zločin

14. Ve kterém roce byl v České republice zaveden trest domácího vězení?

- ☐ 2008
- ☐ 2009
- ☐ 2010
- ☐ bude zaveden v roce 2011

15. Kdo kontroluje osoby, které trest domácího vězení vykonávají?

- ☐ pracovník soudu
- ☐ sociální pracovník
- ☐ probační úředník
- ☐ úředník obecního úřadu obce

16. Souhlasíte s tím, aby zákon umožňoval vězně v případě řádného chování a známek nápravy podmíněně propustit z vězení po výkonu určité části trestu s tím, že mu bude uložen na zbytek výkonu trestu uloženo domácí vězení?

- ☐ ano
- ☐ ne, dostačující je podmíněné propuštění po výkonu určité části trestu
- ☐ ne, trest by měl být vykonán celý

17. Ve kterých dnech a po jakou dobu je odsouzený k trestu domácího vězení povinen se zdržovat v místě soudem stanoveném?

- ☐ každý den bez omezení
- ☐ každý den po ukončení zaměstnání nebo ukončení vyučování
- ☐ ve dnech pracovního klidu a pracovního volna a v ostatních dnech od 20:00 hod. do 05:00 hod.

18. Jaká je možná maximální délka trestu domácí vězení?

- ☐ 6 měsíců
- ☐ 12 měsíců
- ☐ 20 měsíců
- ☐ 24 měsíců

Děkuji za Vaše odpovědi.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lucie Hrachovcová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Alternativní tresty - domácí vězení
Název v angličtině:	Alternative punishments - house arrest
Anotace práce:	Bakalářská práce obsahuje vymezení, rozdělení, charakteristiku alternativních trestů v České republice a zaměřuje se především na trest domácího vězení, společně s právním vymezením, podmínkami ukládání, kontrolou a předpokládaným zavedením elektronického kontrolního systému. V praktické části je cílem pomocí kvantitativní dotazníkové metody zjistit, zda laická a odborná veřejnost s trestem domácího vězení souhlasí a jaké je povědomí o trestu domácího vězení u laické veřejnosti.
Klíčová slova:	Alternativní tresty, domácí vězení, trestní zákoník, elektronický kontrolní systém, Probační a mediační služba.
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis comprises the definition, classification, characteristics of alternative punishments in the Czech Republic and focuses on the punishment of house arrest, along with the legal definition, the terms of storage, control, and the anticipated introduction of electronic control system. In the practical part, is to use a quantitative questionnaire method to determine whether the general and professional public with the punishment of house arrest agrees and what level of awareness of home confinement sentence for the general public.
Klíčová slova v angličtině:	Alternative punishments, house arrest, criminal code, electronic control system, Probation and mediation service.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dotazník
Rozsah práce:	49
Jazyk práce:	Český